

**Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

Є.Г. Цокур

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до підготовки та проведення
семінарських і практичних занять
для студентів факультету соціології та управління
спеціальності «Політологія»**

**Запоріжжя
2016**

УДК
ББК

Цокур Є.Г. Державне управління та місцеве самоврядування: Методичні вказівки до підготовки та проведення семінарських і практичних занять для студентів факультету соціології та управління спеціальності “Політологія”. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. - 24с.

Методичні вказівки містять теми і плани семінарських та практичних занять, тематику рефератів, питання до самостійної роботи, перелік літератури та методичні рекомендації для студентів по підготовці до семінарських і практичних занять з курсу “ Державне управління та місцеве самоврядування”.

Призначені для студентів факультету соціології та управління (спеціальність “Політологія”).

Рецензент Т.Є.Ніколаєва
Відповідальний за випуск Є.Г. Цокур

ВСТУП

Курс «Державне управління та місцеве самоврядування» є однією з базових навчальних дисциплін для студентів-політологів, яка формує фахову спрямованість політологічної освіти, що отримують студенти спеціальності «політологія» даного вузу. Даний курс сприяє поліпшенню практичної пристосованості фахівців-політологів до умов ринку праці. Основи політологічних та управлінських знань, що є базовими елементами даного курсу, покликані допомогти зрозуміти суть процесів, що відбуваються в політичній сфері суспільства, і визначити своє місце в політичному житті. Курс спрямований на формування навиків раціонального і критичного осмислення соціальної дійсності, що додає йому не тільки пізнавальну, але і практичну значимість.

Предметом курсу є: державне управління, місцеве самоврядування; діяльність органів та інституцій держави; система державної служби в Україні та світі; підготовка й реалізація різноманітних спецпроектів; робота із політичними партіями і громадськими організаціями.

«Державне управління та місцеве самоврядування» для політологів припускає вивчення базових основ як політології, так і соціології, маркетингу та маркетингових досліджень, технологій виборчих процесів, адміністративно-державного управління, політичного менеджменту.

Новизна даного курсу полягає у теоретичній та практичній складовій освоєння знань стосовно напрямків, особливостей та наслідків діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування в системі політико-управлінських відносин в сучасному світі та Україні.

Мета курсу: дати уявлення про специфіку державне управління та місцевого самоврядування, та його місце в системі сучасних політичних та управлінських наук.

Завдання курсу: навчити використанню технологій політичного та державного управління, дослідити політтехнологічні та політмаркетингові процеси в сучасному українському політикумі.

Теоретичні завдання, або студенти повинні знати:

1. Структуру, специфіку та функції державне управління та місцевого самоврядування;
2. Головні його науково-теоретичні та методологічні засади;
3. Можливості практичного застосування отриманих знань;
4. Механізм функціонування державної влади.
5. Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування.

Практичні завдання, або студенти повинні вміти:

1. Використовувати отримані знання на практиці;
2. Вміти складати програми, проекти і моделі наукового дослідження;
3. Фахово тлумачити головні терміни державного управління;
4. Орієнтуватися в проблемах розподілу влади, та діяльності органів державного управління;
5. Творчо застосовувати отримані знання на практиці.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

№ модуля № нав-х тижнів	№ теми	Теми лекцій, види інших аудиторних занять та самостійної роботи	Обсяг, годин
Модуль 1 (контрольний)	1.	Тема 1. Державне управління: поняття та наукові засади. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	23 4 4 15
	2.	Тема 2. Сучасна система адміністративно-державного управління. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	25 6 4 15
	3.	Тема 3. Досвід налагодження регіональної політики в західних країнах. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	27 6 6 15
Модуль 2 (контрольний)	4.	Тема 1. Державна служба в зарубіжних країнах Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	25 4 6 15
	5.	Тема 2. Стан та перспективи інституту державної служби в Україні. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	26 4 4 18
	6.	Тема 3. Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно - державного управління. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	27 6 6 15
	7.	Тема 4. Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу. Лекції: Лабораторні заняття: Практичні заняття: Самостійна робота:	27 6 6 15

Зміст тем курсу

- Тема 1. Державне управління: поняття та наукові засади.
- Тема 2. Сучасна система адміністративно-державного управління
- Тема 3. Досвід налагодження регіональної політики в західних країнах.
- Тема 4. Державна служба в зарубіжних країнах
- Тема 5. Стан та перспективи інституту державної служби в Україні.
- Тема 6. Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно - державного управління.
- Тема 7. Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу.

Семінар 1. Державне управління: поняття та наукові засади. – 4 год.

План

1. Поняття та методологічні основи адміністративно-державного управління.
2. Сутність державного управління.
3. Державно - управлінські відносини.
4. Головні етапи формування адміністративно-державного управління.

Реферати

1. Головні риси адміністративно-державного управління.
2. Школа політичної науки.
3. Практичне значення адміністративно-державного управління.

Питання до самостійної роботи

1. Об'єкт та предмет науки.
2. Система методологічних основ науки адміністрування.
3. Характеристика державно - управлінських відносин.
4. Місце адміністративно-державного управління в системі інших управлінських наук.
5. Правові засади державно - управлінських відносин.

Література

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. М., 2004.
2. Бакин М.А., Шапиро Л.В. О местных сообществах и местном самоуправлении // Полития. 2003-2004 (зима). №4.
3. Бельский К.С. О функциях исполнительной власти // Государство и право. 1997. №3.
4. Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. М., 2004.

5. Государственная и муниципальная служба: методология, теория, технология, зарубежный опыт. – Р/Д, 1997.
6. Государственное управление. Основы теории и организации: учебник / Под ред. В.А. Кобзаненко. М., 2000.

Методичні вказівки до семінару

Для підготовки до даної теми студенти повинні мати ґрунтовні знання курсів політології, соціології та права. Студенти повинні використати ці знання, щоб краще усвідомити спільне та особливе у поняттях “державне управління” та “місцеве самоврядування”.

Проблемна ситуація семінару – з’ясування складових адміністративно-управлінської науки та владно-примусового характеру адміністративно-державного управління, умов зародження адміністративно-управлінської науки та її розвиток. Сучасний стан та напрямки розвитку науки. Різні точки зору на сутність адміністративно-державного управління

Семінар 2. Сучасна система адміністративно-державного управління. – 4 год.

План

1. Структурні моделі адміністративно-державного управління.
2. Рівні адміністративно-державного управління.
3. Поняття адміністративних органів держави.
4. Функції адміністративних органів держави.
5. Особливості різних структурних моделей.

Реферати

1. Задачі адміністративних органів.
2. Трирівнева структура сучасного адміністративно-державного управління.
3. Функції та особливості діяльності адміністративних органів держави.
4. Унітарна та федеральна структура адміністративно-державного управління.
5. Поняття рівня адміністративно-державного управління.

Питання до самостійної роботи

1. Поняття структури.
2. Фактори, що впливають на структуру.
3. Причини появи адміністративно-державного управління.
4. Бюрократія, поняття та її роль в системі адміністративно-державного управління та діяльності адміністративних органів.
5. Взаємозв’язок суспільства та держави через систему адміністративних органів та бюрократію
6. Повноваження та особливості діяльності адміністративних органів різних рівнів.

Література

1. Практика организации местного самоуправления в зарубежных странах: обзор. М., 1990.
2. Проблемы методологии и организации местного самоуправления. СПб. 1997.
3. Радченко А.И. Основы государственного и муниципального управления: системный подход. Ростов н/Д, 2001.
4. Сенаторов А. Неспешные шаги административной реформы в Японии // Проблемы Дальнего Востока. 2004. № 4.
5. Уткин Э.А. Денисов А.Ф. Государственное и муниципальное управление. М., 2001.
6. Фархутдинов Р.А. Система менеджмента. М., 1997.
7. Харлоф Э. Местные органы власти в Европе. М., 1992.
8. Чиновник: от служения государству к обслуживанию общества // Общественные науки и современность. 2002. №3.
9. Чиркин В.Е. Государственное управление. Элементарный курс. М., 2002.
10. Шумянкova Н.В. Муниципальное управление. М., 2002.

Методичні вказівки до семінару

Проведення даного заняття передбачає наявність у студентів певних знань із загальної теорії політики теорії управління, основ права. Саме вони повинні стати основою для роботи і надати можливість, використовуючи різні наукові методи, систематизувати ідеї та концепції характерні для сучасної науки державного управління, а також означити коло найбільш важливих проблем та можливих шляхів її вирішення.

Проблемна ситуація семінару – полягає у розгляді існуючих концепцій побудови системи державно-політичного управління та місцевого самоврядування.

Семінар 3. Досвід налагодження регіональної політики в західних країнах. – 6 год.

План

1. Основні етапи впровадження сучасної регіональної політики в країнах Заходу.
2. Регіон як об'єкт адміністративно-державного управління.
3. Регіональна політика США.
4. Регіональна політика в країнах ЄС.
5. Особливості здійснення регіональної політики в пострадянських країнах.

Реферати

1. Історичні періоди розбудови сучасної регіональної політики.
2. Сутність та особливості державної регіональної політики.
3. Формування концепції «центр - периферія».
4. Законодавче забезпечення та еволюція регіональної політики США.

5. Система центральних та регіональних органів влади: розподіл повноважень, функції, правовий стан.
6. Порівняльний аналіз регіональної політики України та РФ.
7. Регіональна політика в Україні: аналіз стану та напрямків розвитку.

Питання до самостійної роботи

1. Перспективи та особливості здійснення регіональної політики. Який характер взаємовідносин між владою і політикою?
2. Структура регіональних органів управління США.
3. Характеристика п'яти груп держав ЄС за специфікою здійснення регіональної політики.
4. Регіональна політика РФ: особливості та перспективи.
5. Характеристика, концепції визначення та особливості регіональної політики в контексті адміністративно-державного управління.
6. Особливості системи регіонального управління країн ЄС.
7. Інструменти регіональної політики.

Література

1. Европейская хартия местного самоуправления. Страсбург. 15.10.1985 г.
2. Европейская хартия о местном самоуправлении от 15 октября 1985 г. Страсбург, 1990.
3. Европейская хартия о местном самоуправлении. Серия европейских договоров, №122. Страсбург: Совет Европы; Отдел изданий и документов, 1990.
4. Емельянов Н.А. Местное самоуправление: проблемы, поиски, решения. М.-Тула, 1997.
5. Зеркин Д.П., Игнатов В.Г. Основы теории государственного управления. Ростов-на Дону, 2000.
6. Иванов В.В., Коробова А.Н. Муниципальный менеджмент. М., 2002.
7. Иванов В.И. Федерализм и безопасность государства //СОЦИС. 2004. №4.
8. Игнатов В.Г., Рудой В.В. Местное самоуправление в современной России. М., 2001.
9. Институты самоуправления: Историко-правовое исследование. М., 1995.
10. Институты самоуправления: историко-правовое исследование. Отв. ред. Л.С. Мамут. М., 1995.
11. Исаенко А.М. Реформы исполнительной власти в США // США*Канада: экономика, политика, культура. 2003. №2.
12. Кулиниченко А.В. Государственная власть и процессы общественной самоорганизации // ПОЛИС. 2004. №6.
13. Либоракина М.И. Зарубежный опыт организации местного самоуправления // Полития. 2003-2004 (зима). №4.

Методичні вказівки до семінару

Для підготовки до даної теми студенти повинні мати певні знання з курсів правознавство, соціологія, політична географія, володіти поняттями цих наук. Такий підхід дозволить студентам ґрунтовно вивчити основні концепції регіональної політики, розкрити їх основні положення та специфіку, краще усвідомити значення кожної з них.

Проблемна ситуація семінару – дослідження різних підходів до організації та реалізації регіональної політики в різних країнах. Студенти повинні самостійно окреслити коло проблем та проаналізувати напрямки їх вирішення. В процесі проведення семінарського заняття мають бути розглянуті наступні проблеми: складові елементи регіональної політики держави, особливості та перспективи європейської регіональної політики, розподіл повноважень між федеральним центром та штатами, адміністративний апарат центрального та регіонального рівнів адміністративно-державного управління та особливості системи регіонального управління пострадянських країн.

Семінар 4. Державна служба в зарубіжних країнах. – 6 год.

План

1. Визначення поняття «державна служба».
2. Державна служба в країнах з федеральним типом адміністративно-державного управління (США, Німеччина).
3. Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління.
4. Інститут державної служби в інших країнах.
5. Перспективи розвитку інституту державної служби.

Реферати

1. Поняття «державна служба» та специфіка її здійснення в різних країнах світу.
2. Історичні етапи розвитку системи державної служби.
3. Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби в США.
4. Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби в Німеччині.
5. Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби.
6. Поняття «публічної служби».
7. Японська модель державної служби.
8. Правовий статус державних службовців

Питання до самостійної роботи

1. Визначте сутність політичної влади.
2. Етичний кодекс та контроль в системі державної служби США.
3. Сутність, цілі та завдання інституту державної служби.

4. Закон Норткота-Тревельяна: формування британської моделі державної служби.
5. Система державної служби в скандинавських країнах.
6. Особливості здійснення державної служби в США.
7. Система державної служби в Китаї.
8. Політична складова системи державної служби Франції.
9. Реформи 80-х років та децентралізація системи державної служби Франції
10. Порівняльна характеристика моделей державної служби різних країн світу.

Література

1. Государственная и муниципальная служба: методология, теория, технология, зарубежный опыт. – Р/Д, 1997.
2. Государственная служба / Под ред. А.В. Оболонского. М., 1999.
3. Государственное управление. Основы теории и организации: учебник / Под ред. В.А. Кобзаненко. М., 2000.
4. Сенаторов А. Неспешные шаги административной реформы в Японии // Проблемы Дальнего Востока. 2004. № 4.
5. Согрин В.В. Ветви государственной власти в США: эволюция, взаимодействие, соперничество // Общественные науки и современность. 2001. №1.
6. Тихонов Д.А. Политические традиции самоуправления в отечественной истории // Полития. 2005. №3.
7. Токвиль А. Демократия в Америке. М., 1992.
8. Чиновник: от служения государству к обслуживанию общества // Общественные науки и современность. 2002. №3.
9. Чиркин В.Е. Государственное управление. Элементарный курс. М., 2002.

Методичні вказівки до семінару

Для підготовки до даної теми студенти повинні мати певні знання з курсів правознавство, соціологія, політології, володіти поняттями цих наук. Такий підхід дозволить студентам ґрунтовно вивчити основні концепції організації державної служби в зарубіжних країнах новітнього періоду, розкрити їх основні положення та специфіку.

Проблемна ситуація семінару – визначення моделей побудови системи державної служби виходячи зі специфіки політичного життя історичного досвіду державотворення тощо. Під час даного семінарського заняття студенти мають опанувати знання з основ організації та менеджменту системи державної служби в сучасних умовах.

Семінар 5. Стан та перспективи інституту державної служби в Україні. – 4 год.

План

1. Інститут державної служби в Україні: поняття та зміст.
2. Соціально-політичний характер державної служби.

3. Законодавче регулювання діяльності інституту державної служби України.
4. Підготовка та просування по службі в систем державної служби України.
5. Система контролю та відповідальності державного службовця в Україні.

Реферати

1. Історичні етапи формування системи державної служби в Україні.
2. Правовий статус державного службовця.
3. Особливості української моделі державної служби.
4. Цілі та завдання, функції та головні риси державної служби України.

Питання до самостійної роботи

1. Що таке «державна служба» в Україні та її основні складові?
2. Охарактеризуйте Закон України «Про державну службу».
3. В чому полягають особливості управлінської структури системи державної служби України?
4. Категорії державних службовців.
5. Просування по службі.
6. Система навчання та підвищення кваліфікації державних службовців в Україні.

Література

1. Государственная служба / Под ред. А.В. Оболонского. М., 1999.
2. Государственная и муниципальная служба: методология, теория, технология, зарубежный опыт. – Р/Д, 1997.
3. Оболонский А.В. Этические аспекты регулирования государственной службы // *Общественные науки и современность*. 2004. №5.
4. Государственное управление. Основы теории и организации: учебник / Под ред. В.А. Кобзаненко. М., 2000.
5. Сенаторов А. Неспешные шаги административной реформы в Японии // *Проблемы Дальнего Востока*. 2004. № 4.
6. Тихонов Д.А. Политические традиции самоуправления в отечественной истории // *Полития*. 2005. №3.
7. Чиновник: от служения государству к обслуживанию общества // *Общественные науки и современность*. 2002. №3.
8. Чиркин В.Е. Государственное управление. Элементарный курс. М., 2002.
9. Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. М., 2004.

Методичні вказівки до семінару

Проведення семінарського заняття з даної теми ґрунтується на знаннях з курсів правознавство, соціологія, політології, державне управління. Такий

підхід дозволить студентам ґрунтовно вивчити специфіку організації державної служби в сучасній Україні та провести компаративний аналіз стосовно зарубіжних моделей державної служби.

Проблемна ситуація семінару – полягає в ґрунтовному та багатоаспектному дослідженні еволюції та сьогодення системи державного будівництва в контексті організації та реформування системи державної служби України. Під час даного семінарського заняття студенти мають опанувати знання з основ організації та менеджменту системи державної служби в сучасних умовах.

Семінар 6. Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно - державного управління. – 6 год.

План

1. Адміністративно-територіальний поділ та рівні місцевого управління.
2. Види та структура органів місцевого управління.
3. Функції та цілі діяльності органів місцевого управління.
4. Компетенція органів місцевого управління.
5. Структура органів місцевого управління.
6. Розподіл повноважень між органами управління.

Реферати

1. Сучасні європейські тенденції в системі місцевого управління.
2. Принцип субсидіарності у системі місцевого управління.
3. Співвідношення понять місцеве управління та самоуправління.
4. Дворівнева система місцевого управління: історичні етапи формування та особливості реалізації.
5. Залучення місцевої громади до вирішення загальнодержавних задач.
6. Концепції автономізму та централізації в побудові систем місцевого управління різних країн.
7. Соціальна орієнтація роботи органів місцевого управління.

Питання до самостійної роботи

1. Що таке місцеве самоуправління?
2. Назвіть критерії ефективності діяльності органів місцевого самоуправління.
3. Особливості розподілу повноважень у різних системах місцевого управління.
4. Співвідношення повноважень керівного органа та органа підпорядкованого.
5. Способи визначення компетенції органів місцевого управління.
6. Обов'язкові та факультативні повноваження в системі місцевого управління.
7. Додаткові рівні місцевого управління.

Література

1. Шумянкova Н.В. Муниципальное управление. М., 2002.
2. Практика организации местного самоуправления в зарубежных странах: обзор. М., 1990.
3. Проблемы методологии и организации местного самоуправления. СПб. 1997.
4. Радченко А.И. Основы государственного и муниципального управления: системный подход. Ростов н/Д, 2001.
5. Уткин Э.А. Денисов А.Ф. Государственное и муниципальное управление. М., 2001.
6. Органы местного самоуправления в зарубежных странах: сравнительное исследование. М., 1994.
7. Основные теории местного самоуправления: происхождение и развитие: Обзор. М., 1996.
8. Основы местной социально-экономической политики / Под ред. А.Е.Когута.СПб,1995.
9. Муниципальный менеджмент / Под ред. Т.Г.Морозовой. - М., 1997.
10. Нечаев В.Д. Инновации и традиции в реформе местного самоуправления постсоветской России // Полития. 2001. №3.
11. Местное самоуправление в зарубежных странах: Информационный обзор. М., 1994.
12. Местное самоуправление. Основы системного подхода / Под. ред. А.Е.Когута, В.А.Гневко. СПб, 1997.
13. Иванов В.В., Коробова А.Н. Муниципальный менеджмент. М., 2002.
14. Иванов В.И. Федерализм и безопасность государства //СОЦИС. 2004. №4.
15. Игнатов В.Г., Рудой В.В. Местное самоуправление в современной России. М., 2001.
16. Институты самоуправления: Историко-правовое исследование. М., 1995.
17. Институты самоуправления: историко-правовое исследование. Отв. ред. Л.С. Мамут. М., 1995.

Методичні вказівки до семінару

Для підготовки до даної теми студенти повинні мати ґрунтовні знання курсів державного управління, політології, соціології та права. Студенти повинні використати ці знання, щоб краще усвідомити спільне та особливе у поняттях “державне управління” та “місцеве самоврядування”. Метою даного семінарського заняття є ознайомлення студентів з традиціями фундації місцевої влади та шляхами взаємодії цих органів з центральними владними інституціями.

Проблемна ситуація семінару – з’ясування сутності категорії “самоуправління”, в політологічному, управлінському та філософському сенсах, дослідженні критерії ефективності роботи органів місцевого самоуправління. У процесі вирішення цього завдання студенти пропонують вирішення актуальних проблем політичної влади у напрямку оптимізації її організації, функціонування та взаємодії з населенням.

Семінар 7. Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу. – 6 год.

План

1. Системи місцевого управління: загальна характеристика.
2. Британська система місцевого управління.
3. Американська система місцевого управління.
4. Романська система місцевого управління.
5. Французька модель місцевого управління.
6. Скандинавська система місцевого управління.
7. Система місцевого управління інших європейських країн.
8. Японська система місцевого управління.

Реферати

1. Місцеве управління в системі демократії.
2. Особливості та причини появи різних адміністративно-управлінських систем місцевого рівня.
3. Основні напрямки реформування системи місцевого управління на сучасному етапі.
4. Особливості місцевого управління у Великобританії.
5. Система місцевого управління Франції.
6. Система місцевого управління Японії: сучасність та історичне минуле.
7. Система місцевого управління Швейцарії.
8. Система місцевого управління Бельгії та Нідерландів.
9. Система місцевого управління Швеції.
10. Система місцевого управління Фінляндії, Данії.

Питання до самостійної роботи

1. Зробіть порівняльний аналіз системи місцевого управління Японії та країн Заходу.
2. Який характер взаємовідносин між центральною адміністрацією та органами місцевого управління?
3. Охарактеризуйте систему місцевого управління Італії.
4. Спільні риси та відмінності романської системи місцевого управління.
5. Різноманітні підходи та особливості здійснення місцевого управління у США.
- 6.
7. Проаналізуйте зміст і головні висновки біхевіористичної концепції влади.
8. В чому специфіка місцевого управління скандинавських країн.
9. Проведіть аналіз ефективності японської моделі місцевого управління.

Література

1. Практика организации местного самоуправления в зарубежных странах: обзор. М., 1990.
2. Проблемы методологии и организации местного самоуправления. СПб. 1997.
3. Радченко А.И. Основы государственного и муниципального управления: системный подход. Ростов н/Д, 2001.
4. Уткин Э.А. Денисов А.Ф. Государственное и муниципальное управление. М., 2001.
5. Органы местного самоуправления в зарубежных странах: сравнительное исследование. М., 1994.
6. Основные теории местного самоуправления: происхождение и развитие: Обзор. М., 1996.
7. Основы местной социально-экономической политики / Под ред. А.Е.Когута.СПб,1995.
8. Муниципальный менеджмент / Под ред. Т.Г.Морозовой. - М., 1997.
9. Нечаев В.Д. Инновации и традиции в реформе местного самоуправления постсоветской России // Полития. 2001. №3.
10. Местное самоуправление в зарубежных странах: Информационный обзор. М., 1994.
11. Местное самоуправление. Основы системного подхода / Под. ред. А.Е.Когута, В.А.Гневко. СПб, 1997.
12. Иванов В.В., Коробова А.Н. Муниципальный менеджмент. М., 2002.
13. Иванов В.И. Федерализм и безопасность государства //СОЦИС. 2004. №4.
14. Игнатов В.Г., Рудой В.В. Местное самоуправление в современной России. М., 2001.
15. Институты самоуправления: Историко-правовое исследование. М., 1995.
16. Институты самоуправления: историко-правовое исследование. Отв. ред. Л.С. Мамут. М., 1995.

Методичні вказівки до семінару

Для підготовки до даної теми студенти повинні мати знання з теорії та практики державного управління та оперувати категоріями та поняттями характерними для сучасних моделей місцевого управління та самоуправління.

Проблемна ситуація семінару – дослідження та порівняльний аналіз різних моделей місцевого управління, що використовуються в сучасному світі з точки зору її ефективності та відповідності політичній системі та специфіки діяльності органів державної влади та громадянського суспільства.

Тематика письмових робіт.

1. Влада та управління: співвідношення понять.
2. Державна політика: сутність та види.
3. Теорії державного управління.
4. Теорії бюрократії та її місце в системі державного управління.
5. Співвідношення державного управління та самоуправління: світовий досвід.
6. Державна служба в системі управлінських відносин.
7. Механізми реалізації державної політики.
8. Регіональна політика та регіональне державне управління.
9. Особливості процесу прийняття рішень в сфері державного управління.
10. Забезпечення контролю в процесі розробки та реалізації державної політики.
11. Рівні державного управління.
12. Особливості функціонування апарату державного управління України.
13. Інститути державної влади та управління в регіонах.
14. Європейський досвід налагодження регіональної політики.
15. Регіональна політика України: особливості та трансформація.
16. Регіон, як об'єкт державного управління: порівняльний аналіз.
17. Місцева громада та місцеве самоуправління.
18. Проблеми взаємодії державного управління та місцевого самоуправління в Україні.
19. Місцеве управління в політичній системі демократичних країн.
20. Структура та правовий статус державної служби України.
21. Порівняльний аналіз систем державної служби країн Заходу та України.
22. Основні моделі здійснення муніципального управління в країнах заходу.
23. Напрямки та перспективи децентралізації державного управління, на прикладі Франції.
24. Система органів місцевого самоуправління та їх функціонування в Україні.
25. Комунікаційні технології в державному управлінні.
26. Політичний маркетинг в адміністративно-державному управлінні.
27. Вплив громадянського суспільства на функціонування та структуру державного управління.
28. Технологія прийняття політико-управлінських рішень: зарубіжний досвід.
29. PR-технології в державному управлінні.
30. Еволюція сучасної держави як фактор розвитку політико-адміністративного управління.
31. Сучасні політико-адміністративні системи країн світу.
32. Система регіональних органів влади в Україні та світі. (порівняльний аналіз).
33. Концепція організації та здійснення адміністративно-політичного управління в країнах світу на початку XXI століття.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Адміністративно-територіальний устрій та система місцевих органів.
2. Англійська школа адміністративно-державного управління.
3. Провідні наукові школи і напрями в теорії адміністративно-державного управління.
4. Державна служба в системі адміністративно-державного управління.
5. Законодавче регулювання державної служби в Україні.
6. Інститут державної служби в США.
7. Інститут державної служби у Франції.
8. Контроль в системі державного управління.
9. Місьцеве управління в системі демократії.
10. Місьцеве управління у Франції.
11. Місьцеві адміністрації та органи місцевого самоуправління в Україні.
12. Муніципальні інститути Великобританії.
13. Муніципальні інститути США.
14. Національний (федеральний) рівень адміністративно-державного управління.
15. Організація місцевого самоуправління в Німеччині.
16. Організація місцевого самоуправління у Франції.
17. Основні категорії державного управління та місцевого самоврядування.
18. Особливості регіонального управління в системі адміністративно - державного управління.
19. Регіональна політика в країнах ЄС.
20. Регіональна політика в США.
21. Регіональний рівень адміністративно-державного управління.
22. Система державного управління у Великобританії.
23. Система державної служби в Німеччині.
24. Система державної служби в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління
25. Система державної служби в країнах з федеральним типом адміністративно-державного управління
26. Система місцевого самоуправління в Україні.
27. Сучасна система державного управління та місцевого самоуправління: структура і функції.
28. Співвідношення адміністративно-державного управління і місцевого самоврядування.
29. Структура регіонального управління у Франції.
30. Структуру основних рівнів адміністративно-державного управління в сучасній державі.
31. Типологія муніципальних інститутів країн світу.
32. Рівні адміністративно-державного управління.
33. Французька школа адміністративно-державного управління.
34. Функції адміністративних органів держави.
35. Центральні органи виконавчої влади України.

ЛИТЕРАТУРА

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. М., 2004.
2. Анисимов Н. Информационное обеспечение государственно-административного управления в современной Японии // Проблемы Дальнего Востока. 2004. № 4.
3. Бакин М.А., Шапиро Л.В. О местных сообществах и местном самоуправлении // Полития. 2003-2004 (зима). №4.
4. Брудер В. Бюрократия // ПОЛИС. 1991. №5.
5. Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. М., 2004.
6. Васильев В.И. Местное самоуправление. М., 1999
7. Воронин А.Г. Муниципальное хозяйствование и управление. М., 2002.
8. Гарбузов В.И., Попович А.П. Губернатор штата: статус и полномочия // США*Канада: экономика, политика, культура. 2002. №7.
9. Голованов В.И. Управление и самоуправление в крупном городе: теория, опыт, организация. М., 1997.
10. Государственная и муниципальная служба: методология, теория, технология, зарубежный опыт. – Р/Д, 1997.
11. Государственная служба / Под ред. А.В. Оболонского. М., 1999.
12. Государственное управление. Основы теории и организации: учебник / Под ред. В.А. Кобзаненко. М., 2000.
13. Добрынин Н. От федерализма к корпоративному государству // Свободная мысль. 2005. Т.16. №7.
14. Европейская хартия местного самоуправления. Страсбург. 15.10.1985 г.
15. Европейская хартия о местном самоуправлении от 15 октября 1985 г. Страсбург, 1990.
16. Европейская хартия о местном самоуправлении. Серия европейских договоров, №122. Страсбург: Совет Европы; Отдел изданий и документов, 1990.
17. Емельянов Н.А. Местное самоуправление: проблемы, поиски, решения. М.-Тула, 1997.
18. Зеркин Д.П., Игнатов В.Г. Основы теории государственного управления. Ростов-на Дону, 2000.
19. Иванов В.В., Коробова А.Н. Муниципальный менеджмент. М., 2002.
20. Иванов В.И. Федерализм и безопасность государства // СОЦИС. 2004. №4.
21. Игнатов В.Г., Рудой В.В. Местное самоуправление в современной России. М., 2001.
22. Институты самоуправления: историко-правовое исследование. Отв. ред. Л.С. Мамут. М., 1995.
23. Исаенко А.М. Реформы исполнительной власти в США // США*Канада: экономика, политика, культура. 2003. №2.
24. Кулиниченко А.В. Государственная власть и процессы общественной самоорганизации // ПОЛИС. 2004. №6.

25. Либоракина М.И. Зарубежный опыт организации местного самоуправления // Политика. 2003-2004 (зима). №4.
26. Лоутон А., Роуз Э. Организация и управление в государственных учреждениях. М., 1993.
27. Местное самоуправление в зарубежных странах: Информационный обзор. М., 1994.
28. Местное самоуправление. Основы системного подхода / Под. ред. А.Е.Когута, В.А.Гневко. СПб, 1997.
29. Местное самоуправление. Сборник нормативных актов. М., 2002.
30. Местное самоуправление: проблемы, противоречия, перспективы. / Под ред. Винника Н.В., Рыженкова С.И. М., 1998.
31. Монусова Г.А. Как становятся чиновниками и продвигаются по службе // Общественные науки и современность. 2004. №3.
32. Муниципальный менеджмент / Под ред. Т.Г.Морозовой. - М., 1997.
33. Оболонский А.В. Этические аспекты регулирования государственной службы // Общественные науки и современность. 2004. №5.
34. Органы местного самоуправления в зарубежных странах: сравнительное исследование. М., 1994.
35. Основные теории местного самоуправления: происхождение и развитие: Обзор. М., 1996.
36. Основы местной социально-экономической политики / Под ред. А.Е.Когута. СПб, 1995.
37. Пикулькин А.В. Система государственного управления. М., 2004.
38. Практика организации местного самоуправления в зарубежных странах: обзор. М., 1990.
39. Проблемы методологии и организации местного самоуправления. СПб. 1997.
40. Радченко А.И. Основы государственного и муниципального управления: системный подход. Ростов н/Д, 2001.
41. Сачук Б. Новое качество региональной политики в контексте сочетания интересов государства и территории // Федерализм. 2005. №1.
42. Сенаторов А. Неспешные шаги административной реформы в Японии // Проблемы Дальнего Востока. 2004. № 4.
43. Тихонов Д.А. Политические традиции самоуправления в отечественной истории // Политика. 2005. №3.
44. Токвиль А. Демократия в Америке. М., 1992.
45. Уткин Э.А. Денисов А.Ф. Государственное и муниципальное управление. М., 2001.
46. Фархутдинов Р.А. Система менеджмента. М., 1997.
47. Харлоф Э. Местные органы власти в Европе. М., 1992.
48. Чиновник: от служения государству к обслуживанию общества // Общественные науки и современность. 2002. №3.
49. Чиркин В.Е. Государственное управление. Элементарный курс. М., 2002.
50. Шумянкova Н.В. Муниципальное управление. М., 2002.
51. Эффективность государственного управления. М., 1998

Методичне видання
(українською мовою)

Цокур Євген Георгійович

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Методичні вказівки
до підготовки та проведення семінарських і практичних занять
для студентів факультету соціології та управління
спеціальності “Політологія”

Рецензент Т.Є.Ніколаєва
Відповідальний за випуск Цокур Є.Г.